

Okręgowa Rada Adwokacka w Warszawie

Al. Ujazdowskie 49, 00-536 Warszawa, tel.: 22/ 58-49-629

www.ora-warszawa.com.pl; e-mail: ora.warszawa@adwokatura.pl

Warszawa, dnia 19 stycznia 2017 r.

Okręgowa Rada Adwokacka w Warszawie

na posiedzeniu w dniu 18 stycznia 2017r. jednogłośnie przyjęła wspólne stanowisko Okręgowej Rady Adwokackiej i Sekcji Prawa Gospodarczego i Handlowego przy Okręgowej Radzie Adwokackiej w Warszawie w sprawie uwag do projektu ustawy o komornikach sądowych.

Stanowisko odnośnie regulacji prawnych zawartych w projekcie ustawy o komornikach sądowych (UD146, dalej: u.k.s.) oraz w projekcie ustawy o kosztach komorniczych (UD162, dalej: u.k.k.)

Omawiane projekty aktów normatywnych definiują w istocie status, pozycję, a także sposób wykonywania zawodu komornika sądowego. Komornik sądowy jest organem egzekucyjnym, tj. organem państwa mającym za zadanie prowadzenie spraw egzekucyjnych w sądowym postępowaniu cywilnym. Oprócz komornika, organami egzekucyjnymi właściwymi do prowadzenia spraw egzekucyjnych w sądowym postępowaniu cywilnym są jedynie sądy rejonowe. Z zasady wszelkie czynności egzekucyjne wykonują komornicy, natomiast sąd rejonowy wykonuje je jedynie wyjątkowo, gdy przepis szczególny tak stanowi.

Skuteczna egzekucja niejednokrotnie warunkuje powodzenie postępowania sądowego zakończonego uzyskaniem prawomocnego wyroku. Nie budzi wątpliwości, iż przysługujące każdemu obywatelowi naszego kraju uprawnienie do domagania się i uzyskania rozstrzygnięcia sądowego w sprawach spornych (prawo do sądu określone w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP) ma zasadnicze znaczenie dla ogólnospołecznego poczucia sprawiedliwości. Cele sądowego postępowania cywilnego nie zawsze jednak udaje się osiągnąć już w stadium rozpoznawczym procesu cywilnego. Strona zobowiązana do świadczenia wykonalnym orzeczeniem nie zawsze stosuje się do rozstrzygnięcia sądowego. Egzekucja sądowa stanowi wówczas jedyny zgodny z prawem środek zmierzający do wykonania prawomocnego orzeczenia sądowego. Ewentualna nieskuteczność egzekucji niweluje w istocie wartość konstytucyjnego prawa obywatela do sądu.

Skuteczna egzekucja jest bezwzględnym warunkiem skuteczności i efektywności postępowania sądowego, a zatem w istocie skutecznego funkcjonowania władzy sądowniczej. Co za tym idzie, skuteczna egzekucja warunkuje skuteczność działań demokratycznej władzy państwa i jego organów.

Elementem rzetelnego procesu jest nie tylko prawo dostępu do sądu, do zaskarżenia orzeczenia, ale również prawo do wykonania orzeczenia. Prawo do sądu byłoby iluzoryczne, gdyby system prawny zezwalał na pozostawienie wiążącego prawnie orzeczenia nieoperatywnym, ze szkodą dla jednej ze stron¹. Względy celowościowe i aksjologiczne

¹ Szerzej na ten temat A. Łazarska (w:), *Rzetelny proces cywilny*, Warszawa 2012. Por. także wyrok ETPC z dnia 19 marca 1997r. w sprawie Hornsby v. Grecja, sygn. 18357/91, LEX nr79913.

przemawiają za przyjęciem, iż wykonanie wyroku jest częścią prawa do rzetelnego procesu. Rzetelny proces ma bowiem zapewnić efektywną ochronę prawną. Bez wykonania orzeczenia gwarancja efektywnej ochrony prawnej jest iluzoryczna. Tak więc, jak z prawa do rzetelnego procesu zostało wywiedzione prawo dostępu do sądu, tak przyjąć można, że jego częścią jest też prawo do wykonania orzeczenia. Należy zaakcentować szczególne znaczenie gwarancji efektywnej egzekucji, gdyż w istocie bez wykonania orzeczenia rzetelny proces traci swój sens².

Prawo do sądu należy zatem rozpatrywać nie tylko w perspektywie możliwości wydania konkretnego rozstrzygnięcia, ale także jego wykonania. Możliwość wykonania orzeczenia jest iluzoryczna, gdy nie ma możliwości egzekucji. Gwarancja szybkiego wykonania orzeczenia jest kwintesencją sprawiedliwości. Każdy poszukujący ochrony na drodze sądowej utożsamia sprawiedliwość rozstrzygnięcia z konkretnym efektem, jakie przynosi mu wydanie orzeczenie. Jeśli strona wygra proces, ale nie może uzyskać zaspokojenia od dłużnika, idea sprawiedliwości traci swój sens³.

Egzekucja ma przede wszystkim istotne znaczenie dla wierzyciela, gdyż zapewnia mu należne środki, niezbędne zwłaszcza do utrzymania się (np. alimenty) oraz do prowadzenia działalności gospodarczej, a także do utrzymania związanej z tą działalnością zdolności kredytowej. Jednakże prawidłowo uregulowane postępowanie egzekucyjne zapewnia także należytą ochronę prawną interesów dłużnika. Przejawia się to m.in. w zapewnieniu dłużnikowi środków materialnych niezbędnych do egzystencji, oraz o stosowanie środków egzekucyjnych w rozmiarach niezbędnych do osiągnięcia celu egzekucji. Skuteczna egzekucja ma również istotne znaczenie wychowawcze. Możliwość egzekucji w braku dobrowolnego spełnienia świadczenia przyczynia się niewątpliwie do kształtowania prawidłowych postaw u dłużników co do przestrzegania przepisów obowiązującego prawa oraz wypełniania przez nich obowiązków wobec wierzycieli⁴.

Brak możliwości efektywnego dochodzenia swoich praw przyznanych w orzeczeniu sądowym niesie za sobą dalekosiężne skutki społeczne, takie jak poczucie braku sprawiedliwości, brak zaufania do organów państwa, wzrost ilości działań sprzecznych z prawem, zagrożenie dla pewności obrotu gospodarczego (brak poszanowania zasady *pacta sunt servanda*) i inne. Niemożność skutecznej egzekucji wywiera szczególnie dotkliwe konsekwencje w zakresie przedsiębiorczości oraz konkurencyjności gospodarki. Egzekucja przeciwdziała zatorom płatniczym, obniża wartość kredytu, a w konsekwencji sprzyja ogólnemu rozwojowi gospodarczemu. Szybka i skuteczna egzekucja sądowa w sprawach gospodarczych ma kluczowe znaczenie dla właściwego funkcjonowania współczesnej gospodarki wolnorynkowej⁵.

Egzekucja pozostaje w sferze działania państwa. Zasadniczym elementem egzekucji jest stosowanie przez wyodrębnione w porządku prawnym organy egzekucyjne – tj. przede wszystkim komornika sądowego – przymusu państwowego, według ściśle określonej

² A. Łazarska, *ibidem*. Por. także uzasadnienie wyroku TK z dnia 4 listopada 2010r., K 19/06, OTK-A 2010, nr 9, poz. 96.

³ A. Łazarska, *Rzetelny proces cywilny*, Warszawa 2012.

⁴ A. Marciniak, *Sądowe postępowanie egzekucyjne*, LEX 2013.

⁵ A. Marciniak, *ibidem*.

procedury. Środki przymusu stanowią działania, których celem jest zapewnienie wykonania obowiązku podlegającego egzekucji, a określonego w orzeczeniu sądowym. Środki przymusu mają umożliwić wyegzekwowanie takiego świadczenia z majątku dłużnika wbrew jego woli, bądź wymóc na dłużniku zachowanie odpowiadające jego obowiązkowi. Środki te w określonych sytuacjach oddziałują wprost lub pośrednio na osobę lub jej majątek. Przymus w stosunkach cywilnoprawnych jako element egzekucji jest najdalej posuniętym działaniem państwa realizowanym przez powołane organy egzekucyjne.

Organy egzekucyjne są obowiązane stosować wobec dłużnika przymus, o ile dłużnik odmawia dobrowolnego wykonania ciążących nań obowiązków. Mają to jednak czynić jedynie w zakresie niezbędnym dla osiągnięcia celu egzekucji. Stosowanie przymusu wkracza w sferę konstytucyjnych praw i wolności obywatelskich. Dlatego też zakres ingerencji organów egzekucyjnych musi być zawsze wyraźnie określony. Środki przymusu mogą być stosowane przez organy egzekucyjne tylko wówczas, gdy przepis wyraźnie je dozwala⁶.

Mając na uwadze powyższe uwarunkowania, aby stworzyć prawidłowo funkcjonujący system egzekucji orzeczeń sądowych, konieczne jest łączne spełnienie dwóch wymogów. Z jednej strony niezbędne jest wyposażenie komornika w instrumenty prawne oraz uprawnienia umożliwiające skuteczne – tj. sprawne i efektywne – przeprowadzenie egzekucji wyroku sądowego. Z drugiej strony, konieczne jest stworzenie odpowiednich ram prawnych działania tego organu, by wykorzystywał on swoje uprawnienia ustrojowe jedynie w takim zakresie, w jakim jest umocowany do działania przez obowiązujące przepisy, stanowiący podstawę wszczęcia egzekucji tytuł wykonawczy oraz zachowanie obowiązanego dłużnika. Egzekucja sprawna i efektywna, a jednocześnie mieszcząca się w ogólnie pojętym w społeczeństwie poczuciu sprawiedliwości, będzie możliwa jedynie w ramach regulacji prawnych realizujących łącznie oba powyższe założenia.

Analizując treść projektów obu aktów prawnych należy wskazać, że istnieje poważna obawa, iż nie zrealizują one w pełni żadnego z obu powyższych wymogów.

Komornik jest funkcjonariuszem publicznym, działającym przy sądzie rejonowym (art. 2 u.k.s.)⁷. Kompetencje komornika obejmują w pierwszym rzędzie wykonywanie orzeczeń sądowych i innych tytułów wykonawczych w drodze egzekucji. W sprawach powierzonych kompetencji komornika skupia on w jednej osobie funkcje organu rozstrzygającego, jak i wykonawczego. W efekcie zmuszony jest dokonywać samodzielnej oceny faktów i zdarzeń mających istotne znaczenie dla biegu egzekucji⁸.

⁶ W. Tomalak, *Status ustrojowy i procesowy komornika sądowego*. LEX 2014.

⁷ Z konstytucyjnego punktu widzenia zawód komornika należy zaliczyć do grupy zawodów zaufania publicznego, o którym mowa w art. 17 ust. 1 Konstytucji RP. . M.in. Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 20 stycznia 2004 r., SK 26/03, OTK 2004, ser. A, nr 1, poz. 3, stwierdził, że komornik jest szczególnym organem państwowym, organem monokratycznym, wyposażonym przez państwo w określone władcze kompetencje zarówno wobec osób, jak i wobec innych instytucji publicznych. Komornik sądowy jest również funkcjonariuszem publicznym w rozumieniu prawa karnego, co wynika wprost z regulacji art. 115 § 13 k.k.

⁸ W. Tomalak, *ibidem*.

Działalność komornika stanowi wykonywanie zawodu zaufania publicznego⁹. Komornik, wykonując swoje ustawowe funkcje, realizuje jedno z głównych zadań państwa, jakim jest zapewnienie przestrzegania prawa poprzez przymusowe wprowadzanie wyroków sądowych w życie. Skuteczność jest filarem każdego systemu prawnego, stąd potrzeba istnienia urzędu komornika sądowego. Nie wszyscy dłużnicy spełniają przecież dobrowolnie nałożone na nich obowiązki określone w wyrokach sądowych, a wierzyciele nie mogą z kolei samodzielnie stosować przymusu wobec dłużników. Dlatego urząd komornika, jako funkcjonariusza publicznego przymusowo realizującego wyroki wydawane w imieniu państwa przez niezawisłe sądy, jest niezbędnym do normalnego funkcjonowania każdego państwa prawa¹⁰.

Aby skutecznie wykonywać nałożone nań zadania, komornik musi:

- Ħ posiadać prawnie zagwarantowaną niezbędną dozę niezależności w wykonywanych czynnościach egzekucyjnych i nieegzekucyjnych
- Ħ posiadać odpowiedni aparat osobowy i biurowo-logistyczny wspierający go w wykonywaniu czynności egzekucyjnych i nieegzekucyjnych

Niezależność (samodzielność) komornika przejawia się w jego podporządkowaniu, przy wykonywaniu czynności egzekucyjnych, tylko orzeczeniom sądu. Nie wyklucza to sprawowania nad komornikiem nadzoru w zakresie podejmowanych przez niego czynności, tenże musi mieć jednak na względzie przede wszystkim jego publicznoprawny status¹¹.

Jedną z naczelnych zasad postępowania egzekucyjnego jest bowiem zasada inicjatywy organu egzekucyjnego. Zasada ta przejawia się w tym, że o toku postępowania, niezależnie od tego, czy zostało ono wszczęte przez czynność uczestnika na jego wniosek, czy też z urzędu, decydują organy egzekucyjne, podejmując z urzędu wszelkie czynności odpowiednie ze względu na stan postępowania, a mające zapewnić jego właściwy przebieg¹².

Należy zaznaczyć, że niezależność komornika ma także aspekt finansowy. Tylko przy uzyskiwaniu odpowiedniego poziomu przychodów komornik jest w stanie zapewnić i zorganizować odpowiedni aparat osobowy i biurowo-logistyczny wspierający go w wykonywaniu czynności egzekucyjnych i nieegzekucyjnych. Posiadanie takiego aparatu jest kluczowe dla szybkiego, sprawnego ale i rzetelnego prowadzenia postępowań.

W zaistniałej sytuacji krytycznie ocenić należy w szczególności następujące propozycje rozwiązań legislacyjnych:

1./ Zaniepokojenie budzi proponowane odejście od możliwości dokonywania przez wierzyciela wyboru komornika na obszarze całego kraju i wprowadzenia możliwości dokonania takiego wyboru wyłącznie w granicach właściwości danego sądu apelacyjnego (art. 10 u.k.s.), z zastrzeżeniem dalszych ograniczeń w zakresie wyboru komornika przez wierzyciela, w postaci zaległości czy też skuteczności (art. 10 ust. 4 u.k.s.). Zasadne byłoby przynajmniej odstępianie od dodatkowych ograniczeń, pozostawiając wierzycielom możliwość wyboru komornika na obszarze właściwości danego sądu apelacyjnego

⁹ K. Lubiński, *Status publicznoprawny komornika sądowego i jego zawodu w świetle wybranych gałęzi i działów prawa* (w:) K. Lubiński (red.), *W poszukiwaniu prawa dobrego i sprawiedliwego. Księga pamiątkowa ku czci Jana Tredera*. Warszawa 2013.

¹⁰ M. Biezuński, P. Biezuński, *Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji. Komentarz, wyd. II*, LEX 2010.

¹¹ J. Świeczkowski (red.), *Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji. Komentarz*, LEX 2012.

¹² Z. Szczurek, *Egzekucja sądowa w sprawach cywilnych*, Warszawa 2011.

2./ Poważne zastrzeżenia budzą regulacje dotyczące asesorów komorniczych, w szczególności:

- a) rozwiązanie określające maksymalny czas trwania asesury na sześć lat (art. 92 ust. 1 pkt. 4 u.k.s.)
- b) ograniczenia w zakresie uprawnień asesorów komorniczych uniemożliwiających im m.in. wykonywanie czynności terenowych, za wyjątkiem upoważnienia asesora do samodzielnego ustalenia, czy dłużnik faktycznie zamieszkuje lub prowadzi działalność pod wskazanym adresem lub czy we wskazanym miejscu znajduje się majątek dłużnika
- c) rozwiązanie, w którym asesor sprawujący zastępstwo nie będzie ponosił żadnej osobistej odpowiedzialności za swe działania lub zaniechania

Wprowadzenie takiego rozwiązania w oczywisty sposób spowoduje drastyczny spadek efektywności egzekucji. Obecnie to właśnie dzięki współpracy komorników z asesorami możliwe jest dokonywanie większej liczby czynności w krótszym czasie. Biorąc pod uwagę ilość zadań do wykonania przez komornika prowadzącego średniej wielkości kancelarię, przy wyłączeniu obowiązkowego dnia przyjęć interesantów, wymuszenie osobistego działania komornika we wszystkich sprawach bez wątpienia spowoduje, że sprawne i skuteczne prowadzenie postępowań egzekucyjnych będzie niemożliwe.

Natomiast przewidziana w art. 33 ust. 3 u.k.s. odpowiedzialność komornika za szkody wyrządzone przez zastępcę komornika będącego asesorem, którego sam wskazał we wniosku, winna być solidarna z zastępcą – asesorem

3./ Przepis art. 845 § 2b k.p.c. nakłada na komornika bezwzględny obowiązek umorzenia postępowania w całości bądź części „*jeżeli przedstawiono nie budzący wątpliwości dowód na piśmie, że zajęte ruchomości nie stanowią własności dłużnika.*”. Regulacja ta jest całkowitym nieporozumieniem. Komornik nie jest uprawniony do badania kwestii materialnoprawnych związanych z zakresem wykonalności danego tytułu egzekucyjnego. Do dokonywania takich czynności uprawniony jest wyłącznie sąd, w ramach powództwa przeciwegzekucyjnego. Przepis nie określa ponadto, co należy rozumieć przez „niebudzący wątpliwości” dowód – czy będzie nim np. umowa sprzedaży bez daty pewnej. Omawiana regulacja grozi całkowitym wyłączeniem możliwości egzekucji z ruchomości dłużnika.

4./ Odrębnego omówienia wymagają postulowane rozwiązania w zakresie wpływów pieniężnych do kancelarii komorniczych.

Regulacje dotyczące opłat egzekucyjnych i wynagrodzenia komornika nie gwarantują pokrycia kosztów działalności egzekucyjnej. Z przedstawionych przepisów wynika, że niezależnie od zaistniałych kosztów komornikowi należeć się będzie wyłącznie określony procent opłat bez względu na wysokość ponoszonych kosztów niezbędnych do prawidłowego prowadzenia egzekucji.

Ujęcie opłat egzekucyjnych jako dochodu Skarbu Państwa (art. 98 u.k.s.) budzi poważne zastrzeżenia. Nasuwa się pytanie o charakter prawny tego wynagrodzenia. Nadto wynagrodzenie komornika ma nie tylko charakter prowizyjny, ale także ta ograniczona „prowizja” ma charakter przychodu brutto, a nie realnego dochodu komornika. Dopiero od tak uzyskanego „wynagrodzenia” komornik obowiązany będzie uiszczać podatek dochodowy i

z pozostałej części „wynagrodzenia” ponosić będzie musiał koszty prowadzonej działalności egzekucyjnej. Takie rozwiązanie w istotny sposób pozbawia komorników źródeł finansowania egzekucji – zwłaszcza w przypadku egzekucji bezskutecznych.

Dodatkowo projekt u.k.k. przewiduje znaczącą, a w niektórych przypadkach drastyczną obniżkę wysokości opłat egzekucyjnych (art. 27 – 28 u.k.k.), np. z 15% na 10% wartości wyegzekwowanego świadczenia w przypadku egzekucji świadczeń pieniężnych, czy też z 15% na 5%, względnie 3% w przypadku wpłaty na rachunek komornika po wszczęciu egzekucji. Obniżeniu ulega także wysokość opłaty minimalnej (z 340 zł, względnie 170 zł do 100 zł). Trzeba podkreślić, że ww. opłaty są dopiero podstawą do naliczenia „prowizji” komornika, a zatem niezależnie od ich ustawowego obniżenia sam komornik otrzyma jedynie część opłaty naliczonej według nowych zasad.

Z kolei regulacja art. 42 u.k.k. likwiduje opłatę („wynagrodzenie”) komornika z tytułu odnalezienia majątku nawet w sytuacji, w której dłużnik nie składa żadnych wyjaśnień i ukrywa posiadany majątek. Rezygnacja z tej opłaty skutkować będzie obniżeniem motywacji komornika, a co za tym idzie, spadkiem ogólnej skuteczności egzekucji.

Postulowane rozwiązania nie zapewnią odpowiedniego poziomu przychodów do ogółu kancelarii komorniczych, co skutkować będzie najprawdopodobniej znacznym ograniczeniem liczby kancelarii komorniczych w całym kraju, Konsekwencją będzie znaczące ograniczenie dostępności egzekucji sądowej dla ogółu osób fizycznych i prawnych. Stoi to w jaskrawej sprzeczności z omówioną powyżej okolicznością, że prawo do wyegzekwowania wyroku jest nieodłącznym elementem prawa obywateli do rzetelnego procesu.

5./ Zastrzeżenia budzą regulacje dotyczące samorządu komorniczego, w szczególności:

- a) ustawowe ograniczenie wysokości składek na potrzeby samorządu komorniczego do wysokości połowy minimalnego wynagrodzenia za pracę (art. 36 u.k.s.).
- b) ograniczenie obowiązku uiszczania składek wyłącznie do komorników, w sytuacji, gdy członkami samorządu mają być również asesory.
- c) ograniczenie w wykonywaniu obowiązków w ramach organów samorządu komorniczego do 10 dni w roku (art. 38 ust. 8 u.k.s.).
- d) regulacja art. 167 ust. 2 u.k.s., stanowiąca że w skład Krajowej Rady wchodzić będzie 44 członków, tj. dwukrotnie więcej niż obecnie

Takie ograniczenia grożą paraliżem funkcjonowanie organów samorządu komorniczego i uniemożliwią realizowanie jego ustawowych zadań.

Nieuzasadnione jest także rozwiązanie stanowiące, że do każdego organu samorządu komorniczego winien być powołany asesor komorniczy. Przepisy nie przewidują ograniczenia asesorum biernego prawa wyborczego do organów samorządu, a zatem asesor komorniczy może zostać wybrany także Prezesem Krajowej Rady Komorniczej.

6./ Projekt ustawy znacząco rozbudowuje system nadzoru nad komornikiem sądowym (art. 104 u.k.s.). Wbrew intencjom ustawodawcy, takie rozwiązanie nie będzie służyć jego efektywności. Wprowadzenie nadzoru sprawowanego przez wiele podmiotów grozi wystąpieniem sporów kompetencyjnych (zarówno pozytywnych jak i negatywnych).

Dodatkowo przepis art. 765 § 11 k.p.c. wprowadza de facto dodatkowy nadzór nad czynnościami komornika, w postaci „nadzoru policyjnego”. Tymczasem komornik jest nie tylko funkcjonariuszem publicznym i pomocniczym organem wymiaru sprawiedliwości, ale także osobą posiadającą niezbędne przygotowanie merytoryczne do prawidłowego przeprowadzenia czynności egzekucyjnych. Takiego przygotowania nie posiada funkcjonariusz Policji, w związku z powyższym jego nadzór nie tylko będzie pozbawiony wymiernej wartości merytorycznej, ale także grozi zakłóceniem prawidłowo prowadzonych czynności egzekucyjnych.

Reasumując -

Przedstawione projekty nie tylko nie doprowadzą do poprawy skuteczności egzekucji sądowej, ale grozi dalszym spadkiem tej skuteczności, a w skrajnym przypadku – zapaścią systemu egzekucji sądowej w naszym kraju.

Należy zaznaczyć, że skuteczność egzekucji, liczona kwotowo, kształtuje się obecnie na i tak stosunkowo niskim poziomie 15 – 18%, a według niektórych danych –zaledwie 12,2 %¹³. W połączeniu z długim czasem trwania procesów sądowych obecny stan prawny tworzy istotne zagrożenia dla płynności finansowej zarówno przedsiębiorców, jak i osób fizycznych – konsumentów.

Tymczasem przedstawione projekty nie tylko nie rozwiążą obecnie występujących problemów egzekucji, ale także wprowadzają dodatkowe regulacje noszące znamiona obostrzeń i ograniczeń zarówno dla wnioskujących o wszczęcie egzekucji wierzycieli, jak i dla samych komorników. Za iluzoryczne i nieskuteczne należy uznać również przygotowane dodatkowe mechanizmy bezpośredniej kontroli nad działaniami organów egzekucyjnych, pomimo że wprowadzenie tychże było, jak się zdaje, główną intencją projektodawcy.

Zaproponowane regulacje będą stanowiły dla wierzycieli istotną przeszkodę w dochodzeniu należnych im roszczeń na drodze egzekucyjnej, a w konsekwencji także sądowej. Istnieje ryzyko, że wskutek zaniku egzekucji komorniczej nastąpi szeroki rozwój działalności firm windykacyjnych wszelkiego rodzaju, nieskrępowanych ani przepisami prawa, ani zasadami deontologii zawodowej, a w konsekwencji często działających na granicy prawa. Stan taki występował w naszym kraju w latach dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia i tylko znaczącym wysiłkiem organów państwowych udało się doprowadzić do jego zmiany.

Należy zaznaczyć, że wskutek ograniczenia skuteczności egzekucji wymierne straty poniesie także Skarb Państwa. Niemożność skutecznej egzekucji oznacza także mniejszą wypłacalność przedsiębiorców, a co za tym idzie, znacząco mniejsze wpływy z podatków.

¹³ „Przyczyny niskiej skuteczności egzekucji sądowej w Polsce” - Raport Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości, Warszawa 2016.